

Azərbaycan dövləti üçün sahibkarlığın inkişafı prioritet məsələdir

ONA GÖRƏ KI, ÖLKƏNİN İQTİSADI QÜDRƏTİ SIYASI MÜSTƏQİLLİYİNİN QARANTIDIR

Sahibkarlığın inkişafı üçün qətiyyətli siyasi iradə, mükəmməl hüquqi baza və vergi-maliyyə güzəştləri mövcuddur

Son illərdə dövlət başçısının elan etdiyi "Ölkəmizin qüdrəti sahibkarlığın inkişafından asılıdır" strateji xəttinə uyğun olaraq respublikamızda çoxsaylı sahibkarlar ordusu formalaşmaqdadır. Məhz Prezident İlham Əliyevin yanvarın 26-da regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfransda sahibkarlığın inkişafı məsələsinə ciddi diqqət yetirməsi bir daha göstərir ki, bu sahə Azərbaycan dövlətinin iqtisadi siyasətinin prioritet istiqamətini təşkil edir.

Bunun nəticəsidir ki, son 12 ildə vergi daxilolmalarında özəl bölmənin çəkisi 70 faizi ötürüb. Ölkəmizdə sahibkarlıq subyektlərinin sayı 2004-cü ilə müqayisədə 2,5 dəfə artaraq 386 minə çatıb. 2014-2015-ci illərdə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə 6 mindən çox sahibkara 50 faizi qaytarılmış vəsait hesabına olmaqla 300 milyon manat güzəştli kredit verilib və 12500-dən çox yeni iş yerinin açılması imkanı yaradılıb.

Təxminən 70 faizi regionlara yönəldilmiş bu güzəştli kreditlər hesabına ötən il onlarla iri istehsal, emal və infrastruktur müəssisəsi istifadəyə verilib. Sahibkarlığın inkişafına maliyyə dəstəyinin daha da gücləndirilməsi siyasəti davam etdirilib. Bu məqsədlə 2015-ci ilin birinci yarısında Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üzrə minlərlə sahibkara 100 milyon manat həcmində güzəştli kreditlər verilib. Ümumiyyətlə, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu fəaliyyətə başlayan bəri qurumun xətti ilə sahibkarlara 2 milyard manatadək yardım göstərilib və sahibkarlıq subyektlərində yüz minlərlə yeni iş yerlərinin yaradılması təmin edilib.

Hazırda neft-qaz sənayesi ilə paralel inkişaf edən qeyri-neft sektoru iqtisadiyyatımızda dayanıqlılığın təminatında mühüm rol oynayır. Bu sektorda məhsul istehsalı ildən-ilə artır. Ötən il ölkə üzrə ümumi daxili

məhsul istehsalı bir faizdən çox, sənaye istehsalı 2,4, qeyri-neft sənayesi 8,4 faiz artıb. Başqa sözlə, keçən il qeyri-neft sektoru üzrə büdcə daxilolmaları 6 milyard 950 milyon manat, yaxud 103 faiz təşkil edib. Bu, proqnozda nəzərdə tutulduğundan 200 milyon manat, 2014-cü ilə müqayisədə 9,5 faiz çoxdur. Qeyri-neft sektoru üzrə vergi daxilolmalarının xüsusi çəkisi isə 40,5 faiz təşkil edib ki, bu da 2014-cü ilə müqayisədə 6,5 faiz artıqdır. Son 10 ildə paytaxtda və iri şəhərlərdə sənaye texnoparkları yaradılıb, bölgələrdə isə sənaye məhəllələrinin yaradılmasına start verilib. Qeyri-neft sektoruna verilən dəstək sayəsində bu gün Azərbaycanda minlərlə kiçik, orta və iri sənaye, kənd təsərrüfatı, emal və turizm müəssisələri fəaliyyət göstərir.

Eyni zamanda tikinti sektorunda yaradılan müxtəlif təyinatlı məhsul istehsalı müəssisələri ümumi inkişafa töhfə verir. İndi xaricdən tikinti mallarının alınması minimum həddə enib, bəzi məhsulları isə ixrac edirik. Paralel olaraq ölkədə kənd təsərrüfatı məhsullarının emal sənayesi də formalaşmışdır. Artıq bir sıra kənd təsərrüfatı məhsulları emal edilərək xaricə də ixrac olunur.

Ancaq bütün bunları qənaətbəxş hesab etməyən Prezident İlham Əliyev bildirir ki, ölkə əhalisinin kənd təsərrüfatı məhsulları, xüsusən taxılla və digər

strateji məhsullarla təminatını məhz yerli fermerlər təmin etməlidirlər. Bunun üçün lazım olan hüquqi baza mövcuddur və dövlətin maliyyə dəstəyi bundan sonra da artırılacaqdır.

Qeyd edək ki, hələ ötən illər ərzində sahibkarlığın inkişafının təşviq edilməsi məqsədilə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu təsis edilmişdir.

Eyni zamanda, ölkəmizdə sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin təşviq edilməsi, onların fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilə hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi və şəffaflığın təmin olunması beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən də yüksək qiymətləndirilib. Qeydiyyat prosesinin asanlaşdırılması, vergi qanunvericiliyinin sadələşdirilməsi, investisiya mühitinin sağlamlaşdırılması nəticəsində Azərbaycan Dünya Bankı Qrupu tərəfindən açıqlanmış "Doing Business 2015" reyting hesabında 189 ölkə arasında 8 pillə irəliləyərək 80-ci yerdə qərarlaşıb ki, bu da kifayət qədər yaxşı göstəricidir.

Sahibkarlığın inkişafına digər ən böyük dövlət köməyi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında "Aqrolizinq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılmasıdır. Bu qurumun yaranması ilə regionlarda fermerlərin texnika və digər kənd təsərrüfatı nəqliyyatı ilə təminatı işləri sürətlənmişdir. Ötən ilki məlumatlara görə, artıq "Aqrolizinq" ASC-nin rayonlarda fəaliyyət göstərən filialları fermerlərə əkin və biçin işində lazım olan texniki dəstəyi tam olaraq verir.

Eyni zamanda, sahibkarlığın inkişafına mane olan bütün bürokratik əngəllərin aradan qaldırılması üçün hər il islahatlar aparılır və müasir sistem formalaşdırılır. Xüsusən Prezident İlham Əliyevin "Sahibkarlıq fəaliyyətinin "Bir pəncərə" prinsipi üzrə təşkilinin təmin edilməsi

Tədbirləri haqqında" Sərəncamı 2008-ci ilin yanvar ayının 1-dən qüvvədədir. Bu prinsip səmərəli şəkildə həyata keçirilir. Belə ki, bu prinsipin tətbiqindən sonra yeni sahibkarlıq subyektlərinin maneəsiz və vaxt itkisi olmadan yaranmasına şərait yaradılır. Burada vergi və gömrük ödənişlərinin, o cümlədən digər hüquqi-normativ aktların reallaşması üçün ən müasir şərait mövcuddur.

Digər xüsusi bir məqamı da vurğulamaq lazımdır ki, hüquq mühafizə orqanlarının sahibkarlıq subyektlərində yoxlamaları qadağan ediləndir. Bu gün yalnız həmin subyektlərdə vergi orqanlarının illik yoxlamaları həyata keçirilə bilər. Həmçinin bir neçə il əvvəl yaradılan "ASAN xidmət" in sahibkarlıq subyektlərinin problemsiz fəaliyyətə başlamasında səmərəli xidmətləri var. Məhz bu müsbət tendensiyaların yaranmasının nəticəsidir ki, 2015-ci ildə Azərbaycanda hüquqi şəxslərin (sahibkarların) sayı 10 faiz artmışdır. Ötən il yüzlərlə yeni sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi şəxs qeydiyyatına alınmışdır. Təbii ki, yeni fəaliyyətə başlamış sahibkarlıq subyektləri iqtisadiyyatın bütün sahələrini əhatə edir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən hər il hər hektara görə 40 manat əvəzsiz dövlət yardımı ayrılır ki, bu da fermerlərin əkin və biçin zamanı texnikanın sərff etdiyi yanacağı və digər xərclərini kompensasiya edir. Sahibkarlığın bir subyekti olan fermerlərə dövlətin qayğısı yalnız onlara ayrılan subsidiyalar və kreditlərlə məhdudlaşmır. Eyni zamanda, verilən subsidiyalara görə ilk 5 il ərzində onlardan ödəniş tələb edilmir. Xüsusən kənd təsərrüfatında vergilərin sayı minimuma endirilmişdir. Ən diqqətçəkici məqam isə odur ki, yeni sahibkarlıq sub-

yektlərinin yaranması işsizlik problemini xeyli dərəcədə azaldıb.

Hələ iki il əvvəl xarici sahibkarların qeydiyyatına alınmasında artıma və investisiya mühitinin yaradılmasına görə Dünya İqtisadi Forumunun hesabatında Azərbaycan 133 ölkə arasında 51-ci, MDB ölkələri arasında isə 1-ci yer tutmuşdur. Aparılan uğurlu iqtisadi siyasətin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatının dördü üçün təşkil edir. 2003-cü ildən bəri ümumi daxili məhsul üç dəfə, qeyri-neft sektorunda isə ümumi daxili məhsul 2,5 dəfə artmışdır. Son 10 ildə Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları 28,8 dəfə artaraq 50 milyard dolları ötmüşdür. İşsizlik isə 5 faizə qədər azalmışdır. 2003-2015-ci illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatına yönəldilən 180 milyard dollar investisiyadan 75,7 milyard dollarını daxili investisiyalar təşkil etmiş və xarici ticarət dövriyyəsi 6,4 dəfə artmışdır. Dünyanın ən nüfuzlu "Standard & Poor's", "Fitch" və "Moody's" beynəlxalq agentliklərinin Cənubi Qafqazda investisiya reytinginə layiq görülən ilk ölkə də məhz Azərbaycandır. "Qlobal Rəqabətlik Hesabatı"nda ölkəmiz 144 ölkə arasında 46-cı, MDB məkanında isə ardıcıl olaraq dörd ildir ki, birinci yerdədir. Beynəlxalq nüfuz durmadan yüksələn Azərbaycan "Yüksək insan inkişafı" və "Yuxarı orta gəlirli" ölkələr qrupuna daxildir.

Sənayeleşmə siyasəti başlıca prioritetlərdən olan ölkəmizdə 2003-cü ildən bəri sənaye istehsalı 2,9 dəfə artmış və kompleks tədbirlər hesabına yaxın illərdə bu artımın daha da yüksələcəyi gözlənilir. Ölkədə həyata keçirilən infrastruktur layihələri də kifayət qədər çoxdur. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqinə və bu sahənin inkişafına görə artıq ölkəmiz öncül yerlərdədir. 2013-cü ildə Azərbaycanın ilk telekommunikasiya peyki orbitə çıxarılmışdır. Hazırda aqrar sektorun inkişafı diqqət mərkəzindədir. 2003-2015-ci illərdə aqrar sektor 2 dəfə, heyvandarlıq məhsullarının istehsalı isə 3,4 dəfə artmışdır. Ötən müddətdə verilən kreditlərin məbləği 20,3 dəfə artmışdır. Sevindirici haldır ki, məhz bu artım qeyri-neft sektorunun hesabına əldə ediləndir. Əgər əvvəllər ölkəmizin iqtisadi inkişafını təhlil edənlər bəzi hallarda bu inkişafı neft-qaz amili ilə bağlayırdılarsa, artıq bu, bir faktır ki, uğurlar müasir iqtisadi islahatların nəticəsində təmin edilmişdir və ölkə iqtisadiyyatının neft-qaz amilindən asılılığı azalmaqla sahibkarlığın inkişafı sürətlənir. İndi Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, öz daxili imkanlarına söykənir, iqtisadi və siyasi inkişafını özü təmin edir.

Xüsusi qeyd edilməlidir ki, Prezident İlham Əliyev yanvarın 26-da regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfransda sahibkarlığın inkişafına dair konkret hədəflər göstərmişdir. Bu hədəflərdə daha güclü iqtisadiyyat, daha firavan həyat tendensiyası aparıcı istiqamətlərdir.

Elçin Zaman,
"iki sahil"